

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:	Zodpovedný redaktor:	Redakcia a vydavateľstvo:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka ... 2 " — "	páp. komornik.	sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
Na štvrt' roka ... 1 " — "	Majiteľ a vydavateľ:	ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JÁN MOLNÁR.	Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Vyučovanie ľudu a politika.

Napísal: *Julius Jánoky-Madocsány.*

Vedia to už ľudia po celej krajine, že začínajúci sa terajší nový školský rok príjemne prekvapil zvlášte triedy chudobných ľudí. Toto prekvapenie v tom záleží, že od deti netreba viac platiť za vyučovanie. Není teda viac školského poplatku. Není tu reči o daakých veľkých sumách, ktoré pri tomto novom poriadku usporia chudobní ľudia, veď ale aj niekoľko tých korún, ktoré pri zápise do školy platiť bolo treba od detí, chudobný hofer v potu obličaje krvútno si musel vypracovať a nejedná rodina, ktorú Boh požehnal početnými dieťkami, ťažko stonala pod verejnou farchou školského poplatku, od ktorého včul celkom je už oslobodená.

Nový zákon o oslobodení od školských plátov, teda o bezplatnom vyučovaní detí mohutný krok je na poli sociálnej politiky. Vzdelanosť, kultúra sú tak vážne, veľavýznamné veci, že zákon ktorý povolany je všetky triedy obyvateľstva účastvé učiniť týchto veľkých pokladov, ktorý každému rodičovi poskytuje príležitosti, že svoje dieťky bezplatne, zdarma, vyučovať dať môže, považovať treba ako skutočné zveladenie a opravdovú spásu najmä pospolitého ľudu. Tak mohutný krok učineny a tak veľavýznamný kultúrny výsledok dosiahnutý je týmto zákonom, že obyvateľstvo celej krajiny hrdo môže patriť na to, že naše zákonodárstvo v život ho uviedlo.

Človek by sa nazdával, že túto zvláštnu ustanovizeň s radosťou privítal každý priateľ pokroku. Miesto toho ale čo vidíme? Tlač, to-

tižto noviny a vážna čiastka, povedzme úprimne, zaslepenej mienky, iného ani nerobí ako jednostajne tupi, haní «kultúre nepriateľskú, reakcionárnu, ľud vyžieravšiu atď.» zlostnú koalíciu, ktorá tento zákon utvorila. Zaujímavá vec je, že včul pre tento zákon na koalíciu najviac vykríkujú tí, čo cez roky a roky ohlasovali potrebnosť bezplatného vyučovania. Ohlasovali to ako najvážnejšiu a nevyhnutne potrebnú ustanovizeň. Vzdor toho ale ten minister, ktorý vyplnil ich tužby a predostrel snemu poľahčnú predlohu, je: čiernej duše reakcionár.

Podobne taká je aj koalícia, ktorá tento zákon odhlasovala a prijala. Nuž pravda! Tí dobrí páni žiadali si «bezplatné», lež len «štátne» vyučovanie. V ich požiadavke slovíčko «bezplatné» bolo len mädivý motúzok, aby ich žiadost pred svetom bola tým populárnejšia. Za čím ale ich srdcia tĺkly, to bolo zoštátnenie školy. Včul ale keď sa dokázalo, že kultúrnu politiku prevádzať, farchy ľudu ulavovať možno aj bez urážky práv katolíckej Cirkvi, zabudli hneď na ich ľudomilstvo a reakciu vykríkujú na koalíciu, ktorá jedon punkt ich — pravda nie úprimne — ohlasovaného programu do života uviedla.

Behom mnohých rokov premieňaly sa vlády. Jedna prišla, druhá išla. Stá a stá nových zákonov vynášaly, o to ale, aby ulavily neznesiteľné farchy ľudu ani jedna sa nestarala. Vláda z koalície utorená bola najprvšia, ktorá nielen brala, lež aj dávala, ktorá ľudu o výživu ťažko zápasiacemu, aspoň aké-také poľahčenie poskytla. (Nuž ale pravda, práve pre toto, tá prekliata koalícia najväčším nepriateľom bola ľudu a slúžila len záujmom kňazov a veľkých pánov!)

Práve z tejto príčiny ale vyznávam aj dnes, že koalíciu podporovať bolo celkom v poriadku. Kresťanská ľudová strana aj, tiež nemá príčiny hanovať nad tým, že sa súčasnila vo vláde z koalície utvorenej. Dopúšťam to úprimne, že kresťanská ľudová strana ako taká, z koalizovaného režimu direktne nemala žiadneho osuhu. Lež áno, mala osuh ohľadom zásad, ktoré ohlasuje a usiluje sa do života uviesť. To ani nemohlo ináč byť. V láske dá sa myslieť bezzistnosť, nie ale v politike. Tam všetko zakladá sa na zásade do ut des. Kresťanská ľudová strana mala tiež svoje požiadavky za vyplnenie ktorých, podporovala vládu. Nežiadala si masťné hrnce — a z radov jej nedostal nikto ani vynosné direktorstvo daakej banky, ani verejné notárstvo — lež áno, žiadala si uplatnenie, do života uvedenie kresťanských zásad v politike krajinskej. Túto kresťanskú politiku vidím ja uplatnenú aj vo vyššpomenutom zákone. Bo vzdelávanie neučených a spolu ulavenie neznesiteľných tiarch ľudu je prvého radu kresťanská politika. Pri utvorení tohoto zákona ale, kresťanská ľudová strana previedla ešte aj inú veľmi vážnu vec: obránila práva katolíckej cirkvi. Následkom zotrenia školského poplatku vznikajúce chybovanie peňazí nahrádza štát. Nepriateli katolíckej cirkvi toto potom k tomu chceli upotrebiť, aby pod titulom štátnej podpory, katolícku cirkev pripravili o jej práva. Kresťanská ľudová strana ale s úplným dôrazom postavila sa proti tomu a vyplnila svoju povinnosť. Zastupovanie tohoto jej stanoviska bolo tak jednomyseľné a odhodlané, dôvody ktorými, v porádach strany a v krajinskom sneme bránila cirkevné práva, boli natolko závažné a nepodvratné, že potom gróf Apponyi jeho múdrosťou, predlohe školského zákona ľahko mohol dať takú formu, ktorá neuráža práva cirkevné. Takto povstala tá ustanovizeň, ktorá povolana je kultúru obyvateľstva krajinského vyvíňovať na mile siahajúcim krokom, bez toho, že by pri tom práva katolíckej cirkvi urazené byly. Je toto veľmi veľká vec a spolu novým dôkazom toho, že u nás áno, možno kulúrnu politiku prevádzat, robiť opravdovú ľudovú politiku, bez toho, že by pri tom treba bolo napádat katolícku cirkev. Ba čo viac, nepodvratným dôkazom je to toho, že v politike len vtedy očakávať možno

stálych úspechov, keď cirkev a štát rešpektujú svoje vzájomné práva, v harmoničnom súhlase účinkujú ku blahu ľudu. Na toto je zrejým príkladom spomenutý školský zákon a práve preto neodúševňujú sa zaň nepriatelia kresťanstva. Preto ohlasujú po celom svete, že koalícia «nič nepreviedla», bo ona týmto zákonom skutčne ničeho nepreviedla čo by bolo proti katolíckej cirkvi, lež tým viacej vykonala takého, čo slúži ku blahu krajiny. Z tej príčiny aj gróf Apponyi, ktorý za krajinskú kultúru viacej urobil ako všetci jeho predkovia v úrade, dostal od nich meno a označenie: zaostalého reakcionára . . .

Dľa starej talianskej povesti Pán udelil milosť a spasenie istému veľkému hriešnikovi, bo v jeho živote pomohol jednomu ubiedenému, opustenému dieťaťu.

Nekdajšia koalícia, uznávam to, dopustila sa mnoho chýb. Keď ale týmto zákonom o ľudových školách pošťastilo sa jej neznesiteľné ľarchy uleviť, len jednej ubiedenej, chudobnej opustenej rodiny, už za to zaslúži úctu politikov, povďačnosť a uznanie obyvateľstva krajiny.

Párvy v Orave.

Pod týmto titulom v 19. čísle «Slovenských Ľudových Novin» uverejnený bol článok z pera veru do kolomaze namočeného. Keby som ho nebol čítal, nebol by som ani svojmu otcovi vril, že niečo takého sa môže stať.

Škoda, že ten Ipsilon v «Alkotmányi» mal pravdu; škoda, že jakosi bystrejší zrak mal než iní, tí totižto, ktorí nádejali sa, že už iný vietor zavievať bude, že búrlivé vlny shladia sa na mier, na pokoj dýchajúcu hladinu. No, zklamali sa. Našiel sa jeden, našiel sa ktosi, ktorý zabudol na svoje povolanie, zabudol na tú úctu, jakou sa máme k našemu veľpastierovi vinuť a z malého komára, ktorého akiste násilne sám hľadal, zpravil celého veľblúda a popísal v spomenutom článku také veci, jakými sám seba odsudzuje najviac.

Pre Pána Boha, nuž ale takto budeme môcť zabezpečiť pokoj, takto nahradíme už od rokov ztratenú lásku, takto utíšime vychrice, ktoré medzi ľudom našim nevinným niektorí zapríčinili? Ej nie. Toto je nie spôsob, toto je nie

cesta k prístavu pokoja, mieru. Toto je maják, ktorý neistým svetlom svojim volá jednotlivcov tak, ako i celé zástupy do cirkevnej anarchie. Kam to povedie? Biskupa, ktorý čo vskutku otec hodný toho mena, príde medzi svoj ľud, biskupa, ktorý tisíce s neunávenou vytrvalosťou birmuje deň čo deň cez dva týždne, biskupa, ktorý vo svojom starom veku naučí sa slovenskú reč, aby mohol bližším byť svojmu ľudu, aby mohol tou rečou mu zvestovať slovo božie a tak sa ju naučí, jako on, že i zbehlých slovenských kňazov vyberanými kvietkami slovenskej reči k milému zahanbeniu privedie, biskupa, ktorý po celej svojej apoštolskej ceste len slovensky ku každému hovorí, každého mile osloví, detičky zehná, ku každému dieťaťu má milé otcovské slovo, natoľko, že matky po dvoje deti berú na plecica a tisknú sa s nimi k nástupcovi apoštolov, aby im požehnal, biskupa, ktorý ešte i v súkromnosti chlubí sa s tým, že zná dobre, plyne po slovensky, že sa nedá nikomu v tejto reči zapredať, ktorý s tou najväčšou vážnosťou, slávnostne vysloví sa pri stole, že by bol do neba volajúci hriech, tento dobrý, tento nábožný ľud pozbaví jeho krásnej reči: toho biskupa tak znevážif, tak blatom nesvedomitej drzosti, pomluvy a hany obkydať, ako to ten pisateľ výšpomenutého článku zrobil, ozaj je čin najhnusnejšej anarchie, čin najbezbožnejšieho nihilismu. Ľudia pre Kristové rany! Čo robíte! Čo chcete docieľiť? Videli ste dakedy rabina alebo luteránskeho duchovného tak haniť, potupovať, napádať, ako to vy robíte s našim velpastierom? O, nešťastná kliatba, kedy nás popustíš, katolíkov, kedy už prestane ten hrozný rozbroj medzi nami katólikami?

Alebo toto! Nuž či je ku pochvale pisateľovi článku, že musel katechisovať, spovedať ľud svoj? No ale, veď je to snáď jeho povinnosťou. Nuž a keď mu fažko prišlo, mohol nechať ľudí bez nauky, bez spovedi jako pošetilcov pristúpiť ku sv. birmovaniu. Že tá birmovka stála tisíce Oraveov. Hm, nuž či mali tí dobrí ľudia v zahnojených, v zablatených handrách pristúpiť ku prijatiu sviatosti birmovania, len preto, že ním nenávidený Párvy bol vysluhovačom tejto veľkej sviatosti? Keď idú alebo sa dostavia mladoženici pred svetského matrikára v neslušnom rúchu, bývajú karhaní, ba i odhnaní od

úkonu, teda len k prijímaniu sv. sviatosti má mať prístup zašpinená handra?

Do očí padajú pisateľovi sluvnostné brány, vence, nápisy, ktorými milí naši veriaci skvoštným chceli učiniť príchod jedného biskupa, jedného nástupcu apoštolov. Ej, ej, prečo závidíte jednému biskupovi — a to svojmu — tú slávnosť, jakú, ba snáď o mnoho väčšiu hotoví ste zrobiť jednému ablegátskemu kandidátovi? Jak dakomu, dozaista nám nešťastným katolíkom je neodpustiteľná haňba, že ani to nechceme dopriať cirkvi a jej sluhom, z čoho ešte aj inoverci radosť majú.

Alebo vlastne čo je ten biskup? Či má byť on tým, ktorý drží kormidlo celého biskupstva v rukách a či má byť tým, ktorému povinnosťou je dávať pozor, čo sa ktorému kňazovi páči, aby hneď vyhovel jeho žiadostiam? Alebo je to už taký prečin, že sa opovážil pri stole svojho kaplána, ktorý akiste úmyselne vyzval žartovú poznámku otca svojho, opýtať, prečo len slovensky rozpráva, keď zbadal, že úmysel toho je proti nemu namierený? Teda ten biskup už nesmie nič povedať, má sa i pred kaplánom za dvere skryť? No já bych takého biskupa nechcel, ktorý by mal všetko právo vo všetkom popustiť kňazom sebe podriadeným a mal by čakať, čo mu jeden alebo druhý rozkáže! Veď už i sám rozum žiada, aby sme, keď už nie dľa zásad anarchie, predstaveného, aspoň dľa zásad humanity staršieho človeka uctili.

Spomenutým článkom urážka, veľká urážka stala sa našemu biskupovi, ktorá len úplným zadosťučinením zmazaná byť môže.

Ja teda z tejto príčiny navrhujem, aby sa patriční kňazi, tak kapláni jako farári, pod náčelníctvom svojich dekanov obého dištrikta, v ktorých osvietený pán biskup birmoval, šišli, čím skor, povedzme v stredisku stolice v Trstenej a tam pri porade vyniesli výrok svojho opovrzenia nad týmto neludským, špinavým nápadom a složiac to na hárok papiera, zaslali s podpisom tých kňazov, ktorí sa nestotožňujú s týmto článkom a jeho pisateľom, jeho excelencií osvietenému pánu biskupovi.

Vyzvanie k shromaždeniu nech spoločne jablonský a rabčiansky pp. dekaní rozpošlú v obežníkoch po fárach s určeným dňom shromaždenia.

Kolko slobodných murárov je na svete?

Najvztekľejší nepriateli 'katolíckej cirkvi a vôbec kresťanstva sú takrečení slobodní murári. Je toto spoločnosť, ku ktorej patria z väčšej čiastky židia, od viery odpadlí katolíci, iní kresťani bez náboženstva, ateisti čo zapierajú Boha, jedným slovom ľudia štátom a ľudskej spoločnosti nanajvýš nebezpeční. Každého veriaceho človeka zaujímať bude preto dozvedieť sa, koľko asi takýchto ľudí žije po celom svete.

O tomto poučuje nás ročná zpráva, ktorú vydala teraz internacionálna kancelária slobodnomurárskej lóže, ktorá pod menom «Alpina» jestvuje vo Švajcarsku. Dľa tejto ročnej zprávy 1. januára r. 1910. slobodnomurárskych lóžibolo 26.855 a v týchto jestvovalo 1,744.774 členov. Vysvitá z tejto zprávy ďalej, že slobodní murári majú 113 vlastných novín. Veľkých lóží majú slobodní murári 107. Ako pracujú slobodní murári v jednotlivých štátoch a krajinách, to vidaf z nasledujúcej zprávy:

Vo Veľkej Británii a v Irlande je 3972 lóží s 200.000 členami; v Nemecku je 4890 lóží s 54.200 členami; vo Švédsku je 24 lóží s 12.895 členami; v Norvégsku je 14 lóží s 3837 členami; v Dánsku je 12 lóží so 4610 členami; v Hollandsku je 101 lóža so 4600 členami; v Uhorsku je **71 lóží s 5132 členami**; vo Švajcarsku je 34 lóží s 3646 členami; vo Francúzsku je 543 lóží s 36.700 členami; v Belgicku je 21 lóží s 7000 členami; v Taliansku je 324 lóží s 15.000 členami; v Španielsku je 79 lóží s 3169 členami; v Portugalsku je 148 lóží s 2887 členami; v Románii je 9 lóží s 250 členami; v Grécku je 19 lóží so 4950 členami. V celej Europe je 10.246 lóží s 372.526 členami. V Amerike je 15.741 lóží s 1,321.830 členami. V Austrálii je 750 lóží so 40.722 členami. Krom toho po iných krajoch sveta ešte v 100 lóžach pracuje rovným počtom 10. členov.

Z tohoto úradného výkazu slobodných murárov presvedčiť sa môže každý, že táty driečna spoločnosť v každom ohľade je medzinárodná, internacionálna a že všetky lóže po celom svete stoja medzi sebou v najužšom spojení. Všetky pracujú dľa tých istých hesiel. V Uhorsku pra-

cujú slobodní murári v 71 lóžach a majú 5132 členov.

Títo slobodní murári prítomne na tom pracujú u nás, aby všetky školy zoštátnené boly, aby zakázané bolo v školách vyučovať náboženstvo, v prvom rade ale, aby zhabané boly majetky katolíckej cirkvi. Toto všetko previedli slobodní murári vo Francúzsku. Tam už celkom ožobráčili katolíkov. Ozbíjali ich o čisto katolícku základinu, odobrali im školy, nemocnice, každého druhu katolícku ústavu, bydlá biskupov, fary, kostoly, kaplny odpredali. Peniaze, čo za to utržiji, zväčša ukradli. Katolícka cirkev vo Francúzsku je celkom ožobráčena, zo zhabaných majetkov francúzskemu štátu ušlo sa veľmi málo a skoro nič. Zbohatli pri tom jedine štátni likvidátori a židáci, čo tie majetky od poly za darmo kúpili. Sú také pády, že pri predávaní cirkevných majetkov, za posmešnú cenu kúpil židák v gotickom štíle postavený krásny kostol a otvoril si tam krému.

Slobodní murári vrhajú sa prítomne celou silou na katolíkov Uhorska. V ich novinách neustále žiadajú zoštátnenie škôl a zhabanie cirkevných majetkov. Zastupiteľov majú vo vláde. Vládu slávnej národnej práce so všetkým právom držať možno za slobodnomurársku. V krajinách súdov sedia slobodní murári a rozvažujú sa i v štátnych fiškálatoch. Že medzi terajšími vyslancami krajinými viacerí sú zaťatí slobodní murári. to je tajemstvo, celému svetu známe.

Na bezbožné počínanie slobodných murárov nemôžu sa ďalej nečinne dívať katolíci Uhorska. Svoj k svojmu! Vernosť ku viere, oddanosť ku vlasti, láska ku vlastnej rodine, žiadajú to, aby k pokoreniu týchto sprisahalcov všetci katolíci krajiny sdrúžili sa v Jednote Katolíckeho Ludu.

O cholere.

U nás v Uhorsku po dnes neni síce nebezpečia, predsa ale musíme byť opatrní, bo cholera ešte vždy hrozí nám z cudzozemska. V Taliansku znovu viac ľudí onemocnilo a zomrelo. V Hollandsku dvaja matrózi zomrely na asiatickú nemoc. V Rusku cholera nielen že neprestáva, lež sa vždy viacej šíri. V Berlíne zjavuje sa tiež vždy viac podozrivých pádov.

Tieto z cudzozemska dochodiace zprávy upozorňovať nás majú k prísnemu zachovávaní ministerského nariadenia, ktoré nás o tom poučuje, čoho sa nám treba držať a čo máme robiť v čas vystúpenia cholery.

Ministerské nariadenie v pokračovaní poučuje, ako treba oznámiť na cholery podozrivých chorých, preskúmať ich výkal a poslať cieľom bakteorologického preskúmania.

Na cholery onemocnený človek, jestli je v byte na toto súa miestnosť, musí byť osihočený a obcováť má s ním len ten, kto sa podujal na jeho opatrovanie. Aby toto aj tak bolo, pred dom treba postaviť strážnika a síce niekoľko možno žandára. Jestli v dome niet súcej miestnosti, alebo zdravých obyvateľov domu treba odstrániť alebo chorého zaviesť do nemocnice pre chorých na cholery. Jestli sa v niektorej obci vyskytne podozrenie, že cholery zatajujú, proti vinníkom treba čo najprísnejšie pokračovať.

Kde cholera už vystúpila, patričnú obec alebo mesto hneď treba dať pod zátvor. Schôdzky, jarmoky, púte, zábavy a iné shromaždenia prvý úradník právomocností v svojom účinkujúcom kruhu môže povoliť alebo zakázať, ale o tomto patričných ministrov musí upovedomiť.

Byť, odev chorého a všetko, čoho sa dotkol treba základne desinfikovať. Nariadenie potom poučuje o tom, ako treba upotrebovať parné stroje na desinfikáciu, ako treba desinfikáciu previesť a napokon, aké poriadky treba previesť, keď kto na cholery zomre.

Minister vnútra vyzýva vrchnosti, aby toto nariadenie čo najprísnejšie prevádzaly a vyslovuje sa, že v páde premeškania neúprosnou prísnosťou zákona zakročí, ale nepremešká tam, kde je to potrebné, vrchnosť i hmotne podporovať.

K zahateniu vystúpenia a šírenia sa cholery treba teda prísne zachovávať nariadenia vrchnosti, lež z druhej strany, treba sa varovať všeliakej hlúpej povery a neslobodno sa báť. Hlúpa povera a bezzákladná bojzlivosť pred cholery veľmi prispievajú k jej rozširovaní.

Rusko a Turecko sú stále hniezda cholery. Zapríčiňuje to z čiastky nevzdelanosť a nečistota obyvateľstva týchto krajín, ale zväčša hlúpa povera aká tam medzi ľuďmi panna. V Tu-

reku na príklad, keď dakto na cholery ochorie zarezú čiernu kuru a položia ju chorému na brucho. Je chorému lepšie, povedajú, že ukrutný duch cholery spokojný je s obetou čiernej kury a preto chorého nechal na živote. Jestli ale chorý zomrel, hovoria, že to Alah tak chcel a proti Kismetu není žiadnej pomoci.

V Rusku je povera ešte viacej rozšírená. Jednomu sedliakovi zomrel syn na cholery. Čo ale urobil ten hlúpy človek? Aby sa vraj cholera ďalej nešírila, s mrtvým telom syna pochoval spolu šesť živých kočiek. Obyvateľstvo Ruska po mnohých krajoch natolko je nevzdelané, a zaostalé, že k zahateniu šírenia sa cholery obetujú starých ľudí alebo mladé nevinné dievky.

Hlúpa ruská povera zapešila sa aj v najtmavšej Galícii. Sú tam kraje, kde ľudia ešte aj dnes veria, že cholery rozširujú vampýri, ľudia totiž, ktorí kým žili zaoberali sa kúzedelníctvom, po smrti ale opúšťajú hroby, aby medzi živými rozširovali nákazlivé choroby. Táto hlúpa povera rozšírená je nilelen medzi obecným ľudom, lež aj v zámožnejších vrstvách obyvateľstva. Za najväčších rozširovateľov cholery považujú tam lekárov. V jednej dedine na Nížnej Volge začali si ľudia vyprávať, že hlavný lekár okresu pasy vystavuje cholery a ukamenovali ho. Nemocnice držia za árešty, do ktorých zadržávajú chudobných, aby vraj bohatí nedostali cholery. Kde panujú takéto hlúpe povery, niet divu, že sa tam cholera šíri.

K vzťahaniu sa cholery prispieva ale aj bojzlivosť, ako to vídať z nasledujúcej tureckej bájkou :

Istý mohamedán zo Smirny putoval do Mekky. Na ceste stretol sa s Cholery a tá ponáhla sa do Smirny. Bolo práve poludnie a Cholera dala sa do rozhovoru s pútnikom. Pútnik ako nábožný mohamedán ponížene odpovedal na všetky otázky Cholery a prosil ju, aby keď do Smirny príde, šiaňala jeho rodinu a susedov. Cholera mu to ochotne slúbila. Pútnik na to osmelený pýtal sa ďalej :

— A predsa, kolkí zomrú na cholery v Smirne?

— Ty si veľmi zvedavý — mrmlala Cholera — pretože ale vidím, že si človek bohabojný, nuž ti poviem, že ich tam zomre dva tisíce.

— Bud že milosrdná, o veľmožná Cholera a urob mi to, aby ich viacej nezomrelo.

— Dobre, urobím ti to, neumre ich ani viacej ani menej ako dvetisíc.

S tým sa rozlúčili a každý išiel svojou cestou.

Ako bohabojný pútnik z Mekky zpiatky išiel domov do Smirny, zas sa stretol s Cholerou a pýtal sa jej ponižene:

— Kolko ich zomrelo ve Smirne?

— Štyri tisíce!

— Beda mne! — dal sa nariekať ubohý pútnik — prečo si ma oklamala.

— Neoklamala som ťa ja — odpovedala lútosťne Cholera. — Ja som len dvatisíc zamordovala, ako som ti to prisľúbila. Druhých dvetisíc zomrelo od bojzlivosti. Tvojej rodiny a tvojich susedov som sa nedotkla a oni tiež zomreli od strachu.

Ako z tejto starej tureckej poviedky vídať, bojzlivosť pred cholerou je nebezpečná, zkušenosť ale o tom nás učí, že zároveň nebezpečná je aj ľahkomyselnosť. K zahateniu vystúpenia a šírenia sa cholery plňme preto svedomite nariadenia vrchnosti.

K povšimnutiu kresťanským rodičom.

Nastal mesiac september a s ním tá svätá povinnosť rodičov, aby svoje školopovinné dietky zapísali do školy. Chvála buď Bohu, ľudové školy sa u nás ustavične množia, tak že dnes už každý i ten najchudobnejší rodič môže svoje dieťa posielat do školy, lebo keď aj snáď niet v jeho obci ľudovej školy, tak zaiste je škola v blízkej väčšej dedine ktorú žiačik navštevovať môže, za čo, dľa nového školského zákona, tak pri zápise, ako za vyučovanie cez celý rok ani haliera netreba platiť.

Zkušenosť vôbec o tom nás učí, že dnes len vzdelané národy vedia napredovať, a svoju budúcnosť zabezpečovať. Je to teda potešiteľné, v smysle nového zákona školského s 1. septembrom tohoto roku i najchudobnejší svoje dietky zdarma môžu do škol posielat. Smutné je ale, že žiaľbohu ešte vždy sa nachodia takí rodičia, ktorí sa tomuto netešia,

školu za nič nemajú a svoje dietky keď len môžu od školy odťahujú.

Títo rodičia zvykli sa najčastejšie vyhovárať tým, že sú im deti potrebné v gazdovstve. My musíme robiť, hovorievajú, nuž ktože nám bude statok pást alebo kohože necháme doma prizeraf na menšie deti? A potom, že načo by aj mali tie deti tolko do tej školy chodiť, na čo by boly múdrejšie než sú oni, však život je najlepšia škola.

Ktorý rodič takto hovorí, ten pravdy nemá. Takýto rodič nech si pomyslí len na ovocný strom a hneď sa sám presvedčí, jak veľmi sa mýli. Keď chceme totižto vypestovať ovocný strom, ktorý by nám dobré ovocie niesol, musíme ho už za mladý zaštepíť. Nasledovne teda, keď chceme z našich dietok vychovať bohumlých, statočných, striezlivých, rozumných ľudí, musíme im tiež už v ich útlej mladosti všetky cnosti a nauky do srdca vštepovať. Keď ovocinár svoj strom nešlachtí, jeho zlé výhonky neobstrihuje, strom zdívie a dáva len plané ovocie; tak aj dieťa, ktorého vnímavú dušu nezoslachtíme, vyrastie v drsného, surového, lenivého mládenca alebo v zlú dievku, z ktorých ani rodičia, ani cirkev, ani obec, ani krajina nebude mať žiadneho potešenia.

Naše dietky preto nielen že pilne do školy posielat máme, ale máme byť ešte napomocní učiteľom, aby sa ony čím viac naučily. Máme dozerať, či sa svoje úlohy, lekcie pilne učia a prísne máme dbať o to, aby sa v ich útlých srdciach rozkoreňovala bázeň božia. Už v žalmoch stojí, že začiatkom múdrosti je bázeň božia. Bázeň božia je ten najdrahší poklad, ktorý rodič svojmu dieťaťu do srdca má vštepovať, lebo bazňou božou naplnený človek miluje Boha, náboženstvo Krista Pána a bližného svojho jako seba samého a jeho rozum robí schopným ku osvojeniu si tých šľachetných známostí, ktoré sú mu vo vezdajšom živote každodenne potrebné a bez ktorých blaženým a spokojným byť ani nemôže.

Preto drahí rodáci moji, ktorí chcete, aby vaše deti boly blažené a šťastné, ktorí chcete aby sa vašim deťom dobre vodilo na svete, nezahliadajte krivým okom na školu, lež svoje dietky pilne ta posielajte a starajte sa aj vy, aby v bázni božej prospievaly a vo vzdelávaní

svojej duše napredovali, lebo týmto polepšite im ich budúcnosť. Toto je ten najdrahší poklad, ktorý aj ten najchudobnejší rodič svojmu dieťaťu zanechať môže.

Valné shromaždenie spolku Sv. Adalberta.

Dňa 31. augusta vydržoval spolok Sv. Adalberta svoje ročné valné shromaždenie v prítomnosti asi 80. členov. Shromaždenie zahájil predseda Štefan *Bezák*. Vo svojej reči rozpomenul sa na zosnulého Pavla Nováka pápežského prealata, prešporského kanonika, dobrodinca spolku. Na návrh predsedu uzavrelo shromaždenie jeho pamiatku zvečniť v zlatej knihe a v zápisnici shromaždenia. Za tým Franc *Urbánek* tajomník prečítal zápisnicu lanajšieho shromaždenia a prítomní vzali ju vzámost' bez zmeny.

Martin *Kollár* správca spolku v dlhšej reči predostrel zprávu o účinkovaní spolku. Podľa zprávy tejto behom minulého roku nových členov prihlásilo sa 1761, teda o 631 menej, ako predošlého roku. Zomrelo 240 členov. Živých údov je 24.899, od ktorých v členovských poplatkoch prišlo 39.852 korún 34 halierov to jest o 1927 korún menej, ako predošlého roku. Za knihy utržilo sa 55.719 korún 20 halierov, o 3996 korún viac od predošlého roku. Na sklade nachodia sa knihy v cene 328.126 korún 51 halierov. Majetok spolku obnáša 409.799 korún 14 halierov, na ktorom je farcha 380.726 korún 18 halierov. Vzrast majetku je teda 29.072 korún 96 halierov. Zprávu správcovu spolok v známnosť vzal.

Richard *Osvald* a Ondrej *Hlinka* dali obšírnejšie vysvetlenie ohľadom sv. písma.

Richard *Osvald* potom v dlhšej reči poďakoval sa správcovi za jeho účinkovanie a za jeho reč, prosil prítomných, aby odhliadali od poburovania ľudu. Navrhol, aby valné shromaždenie jeho veličenstvo kráľa ohľadom jeho 80-ročných narodenín telegrafične pozdravilo. Valné shromaždenie návrh tento prijalo s hlučným potleskom a o prevedenie tohože poprosilo prítomného osvieteného pána Pavla *Jedlicsku* arcibiskupského zastupiteľa, ktorý poverenie toto vyplnil s radostnou ochotou.

Peknú prednášku držal potom Franc *Novák*

farár z Moraván o reforme nového kalendára a skvele a trefne poukázal na chyby a nemožnosť tohože. Jeho prednášku shromaždenie sprevádžalo s opetnou pochvalou.

Po odbavní iných menších predmetov predseda Štefan *Bezák* poďakujúc sa prítomným za ustávanie, zaključil shromaždenie.

Z prievidského okresu.

Kto chce vedieť, aká sloboda a spravodlivosť panuje v Uhorsku a akú nadvládu majú u nás slúžnovci a iné úradné medzítka, tomu nech sa netiaži prísť do prievidského slúžnovského úradu a nech počúva, o čom tí páni tam pojednávajú.

Deň po deň, už skoro cez štyri mesiace, nerobia iné tí páni v tom úrade, len čo ľudákov citujú, inkvirujú a pokutujú. Prečo? Len preto, že sú ľudáci a že nechcú zapreť svoje presvedčenie. Ako čo by sa boli všetci liberáli sprísahali proti ľudákovi okresu prievidského, tak ide tá liberálna práca, to prehánanie, prenasledovanie a trýznenie ľudu nevinného. Páni slúžnovci ukazujú ľuďom, že na svete nenie mocnejšieho pána, ako sú oni. Robia to bez odpovednosti, na rozkaz vyšších ludožrúťov. Prečo je to? Len preto, bo tí prenasledovaní na svojho človeka, na svojho priateľa a obhájcu na pána Kolomana Brestyenzkyho hlasovali. Nebolo dosť, že nás pri voľbe zbojníckym spôsobom premohli a náš mandát doručili jednému dotieravému a po uši zadlženému zemanovi, lež zariadili hon na nevinných a pokojných kresťanov, aby ich sliberálčili.

Nepodari sa im to. My sme neni ani Georg Adamik, ani Štefan Kmetko, my sa nedáme sliberálčiť, my sa nebudeme ani so Špitzerom, ani so Šulganom objímať, to ponecháme na tých zradcov, ktorí za pohár šnapsu a za Rudnayho úsmev odskočili od ľudáckej zástavy.

Keď spatruje človek tie nespravodlivosti, ktoré naši slúžnovci proti nevinným ľudákovi páchajú. rozochvie sa v ňom cit ľudský, pooúri sa v ňom krv a pýta sa: «Kde bývame vlastne v Uhorsku a či v tmavej Afrike medzi ludožrúťmi? Či sme, zákonnom chránení občania a či otroci? Čo je slúžny, úradník a či trýzniteľ ľudu? Kde bere tú moc a vládu, aby ľud

pokojný bez príčiny šlahal a pokutoval? Kto je ten vyšší pán, ktorý mu to káže a ktorý ho bráni, aby sa mu nič nestalo pre jeho prechmaty? Áno. tieto otázky nám napadnú, keď zkusíme účinkovanie prievidzkých slúžnoviev. A to sa volá vysluhovanie pravdy! A toto je stoličná administrácia. Toto je bránenie a hájenie ľudu. A tak ďaleko idú tí páni s ich surovou nadvládou, že o tom už aj vzdelané cudzozemsko vzalo známosť, lebo veď nielen v Prievidzi katujú ľud bašovia nesvedomití, lež všade kde ľudák vystúptl. Zlý chýr o našich slúžnoviev a volebných predsedoch, zašiel i za hranice Uhorska a najväčšie cudzozemské noviny opisujú veľmi obsérne ako volia v Uhorsku a akú nadvládu požívajú tam náhončí vlady. S najväčším opovržením a rozhorčením píšu cudzozemské noviny o našich neriadoch a o prenasledovaní občanov iného politického presvedčenia a vyslovujú ten výrok, že nenie väčších trýzniteľov ako sú uhorskí slúžnovci a volební predsedovia. Že nenie krajiny na širom svete, kde by sa dialy také huncútstva, ako v Uhorsku a to bez trestne, ba neraz za odmenu.

Áno, tak ďaleko sme prišli pre takých pánov, akí sú aj prievidzskí slúžnovci. U nás nikto nedozoruje na ich prácu. V prievidzskom okrese jediný Desider Haitsch pravotár, zaujal sa za ubohých ľudákov, on ich bráni s nadľudskou silou. Nech jeho nenie, ľudáci by tu ešte viac trpeli. Keď ale v Uhorsku zamlčia prechmaty tyranov, zaujme sa cudzozemsko za ľud prenasledovaný a žiada, aby koniec bol neludskosťam, ktoré tí tyrani páchajú. Áno, cudzozemsko vykrikuje o nás, že sme divoši a barbári a že šliapeme slobodu občanov. Cudzozemsko žiada, aby sme povyhadzovali z úradov trýzniteľov ľudu nevinného. Uvidíme, akú odpoveď dá vláda na tú lekcii, ktorú obdržala od cudzozemska.

Pravda.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Po letnom odpočinku Katolícka Ľudová Jednota s novou silou a oduševnenosťou počína vydržiavať svoje shromaždenia. V poslednom čase v Komárnanskej stolici shromaždenia vydržiavané boli na nasledujúcich miestach:

Szemere. Ľudnaté shromaždenie 2. septembra vydržiavané zahájil peknou rečou miestny farár Imrich *Adamovics* a Jednotu vysvetľoval tajomník Ján *Bartos*.

Csehi. Za prítomnosti veľkého počtu obyvateľstva 3. septembra vydržiavalo sa tu shromaždenie, v ktorom tajomník Ján *Bartos* rečnil o cieľoch a potrebnosti Jednoty.

Kolta. Krásne shromaždenie bolo tu 4. septembra predpoludním v prítomnosti mnoho občanov. Prišiel ta i krajinský vyslanec Štefan *Kürthy* a mnohí tamojší veľkostatkári. Shromaždenie zahájil Marek *Tóth* miestny farár s dlhšou rečou. Za ním Ján *Bartos* tajomník vysvetľoval cieľ a potrebu Jednoty.

Jászfalu. Shromaždenie v prítomnosti početných občanov 4. septembra popoludní vydržiavané s krásnymi slovami zahájil farár Ondrej *Novák*, Ján *Bartos* tajomník držal prednášku o povolaní Jednoty.

Ászár. Za prítomnosti veľa občanov 4. septembra popoludní vydržiavanému shromaždeniu predsedal farár Ján *Horváth*, a tajomník Ján Huber rečnil o Jednote. Vo všetkých obciach početní občania prihlásili sa ku Katolíckej Ľudovej Jednote.

POLITICKE CHYRY.

Platy učiteľov a štátna podpora..

Dr. Ján *Csernoch* osvietený pán biskup čánadsky v poslednom obežníku svojom cirkevnom o platoch učiteľov a o štátnej podpore uverejňuje nasledujúce upozornenie:

V smysle 12. §. 27. zák. čl. r. 1907. udržiavateľa náboženských škôl elementárnych, dôchodky v jejich školách zamestnaných riadnych učiteľov povinní sú do 30. júna 1910. zabezpečiť do najmenej v 2. a 3. paragrafe tohto zákona ustálenej summy. Nakoľko by toto prechudobu v 15. §. spomenutého zákona označenú urobil nemohli, povinní sú najpozdej do 30. septembra k uh. kr. ministerstvu kultu a výučby obrátiť sa prosbou o náhradnú štátnu

Poľovka na medveďov.

podporu. V páde zanedbania tohoto zákonného nariadenia, v smysle 13. §. zákona, najmenší plat učiteľov považuje sa ako zabezpečený na farchu školu udržiavaceho vierovyznania.

Veľavážne upozornenie toto osvieteného pána biskupa čanádskeho vo vlastnom záujme povšimnúť si majú všetky školské stolice náboženských škôl elementárnych.

Krajinský popis ľudu.

Na zákon o krajinskom popise ľudu podľa nariadenia ministra obchodu nakladá, že popis ten začína sa 1. januára r. 1911 a zakončený musí byť najpozdej do 10. januára. Útraty pri popise znášať majú dediny, patrične mestá. Výšku denného platu pre popisovateľov ustávajú právomocnosti po 3, 4, 5 a 6 korunách. Na nepotrebné furmanky popisovatelia obciam nesmejú zbytočné útraty robiť a nemajú právo za bydlu a chôvu náhradu si rátať.

BESEDNICA.

Bieda priháňa biedu.

Rodina Pekárková je veľmi chudobná. Otec je nádenníkom a dostáva jednu korunu na deň, aj to len v lete; matka musí opatrovať sedem detí a starať sa ešte o kozu, ktorá svojim mliekom pomáha vyživíť tú kopu deciek. Majú v árende pod jednu mericu poľa a z toho musia mať všetko, čo je im ku výžive potrebné. Trocha tej raže, trocha fazule a trocha jačmeňa — to je všetko.

Ešte dobre, že im sused Jakub dáva dakoľko brázd poľa pod zemiaky, za čo potom matka v jeho dome vypomáha pri praní, a keď to od nej ziadajú, vďačne vykoná aj inú prácičku.

Z detí chodia štyri do školy, dve sú malé a jedno je ešte pri prsiach. Dievčeniec je päť, chlapeci sú dvaja. Matka často narieka:

— Kde ja úbohá vezmem periny pre tie naše dievčence? Kebych mala pre každú aspoň po dva vankúšiky. Ale aj takto by ich muselo byť desať a my máme všetkých dohromady len tri.

— Mamička — prehovorila najstarsia dcéra — kúpme si husičku a ja ju budem pásť, vyseďí nám húence, tie môžeme cez leto dvakrát podškibať a bu-

deme mať každý rok, keď aj nie o dva, ale iste o jeden veľký vankúš viacej.

— Pane Bože a za čo by sme si tú hus kúpili? Veď vieš, že čo otec vyrobí, to nám stačí len na štyri dni a že vo štvrtok, v piatok a v sobotu musíme vo-pred robiť dlhy — odpovedala matka.

— Mamička, čochvíľa budú vakácie, ja pôjdem do Jakubov pri žatve pomáhať a vyrobím na tú husičku — núkala sa Marienka.

A tak sa aj stalo. Marienka v potu tvári vyrobila pri žatve dakoľko korún a nedala matke do tých čias pokoja, kým nekúpila krásnu mladú hus.

Húska rastla ako z vody, malý Frantik zaháňal ju na pašu a doniesol pre ňu na noc vždycky dakoľko kláskov z poľa. Nielen decká, ale aj matka mala radosť z nej.

Po krutej, s veľkými obtiazami prestátej zime húska zniesla prvé vajce, ktoré matka opatrne uložila do veľkej malovanej truhly. Dobrá húska každý deň zniesla po jednom a keď «pustila prach», bolo ich štrnásť.

— Božičku môj — tleskala malá Pepka rukami — bude že to za hajno!

— A perín bude celá kopa, tak že ich nebudem mať ani kam dať — radovala sa Tonka.

Akonáhle «pustila prach», chcela sedieť. Pekárková starostlivo vystlala jej teplé hniezdo, pri čom decká by boly skoro oči na nej nechaly.

Všetko sa darilo výtečne. Po dlhých štyroch týždňoch počalo čosi pod húskou písať a hľa, prvé húsatko vyliahlo sa zo škorupiny.

— Mamička, daj mi toho pekného vtáčička — hlásil sa malý Petrik.

— Ty by si ho zadlávil, dám ho radšej do perín. aby mu nebolo zima — lácholila matka malého chlapca.

Húsatka sa potom množily až ich bolo trinásť a stará štrnásť.

Následkom tejto ešte nebyvalej udalosti v našom dome bolo dost radosti na všetky strany. Bolo to začiatkom apríla. Otec a matka išli do hory a dietky do školy. Doma ostala šesťročná Agneša s tými malými. Húsatká vesele štebotaly v kútiku. Agneška sa s nimi bavila čo najlepšie a konečne sa ich opýtala:

— Je vám zima húsatká? Preložim vás ta, kde je teplejšie, veď ste celé mokré.

Stará hus na Agnešku bárs syčala a ju za satočky šklbala, ona ale pochytala húsenice s košíkom a šups s nimi do rúry a zavrela ich.

Za malú chvíľu prišla matka a prichytila sa ku vareniu chudobného obedu. Nevošla ani do chýže ale z vonku rozložila v peci oheň a priložila poriadne, aby sa aj chyža zahriala.

V tom vošla Agneška dnu.

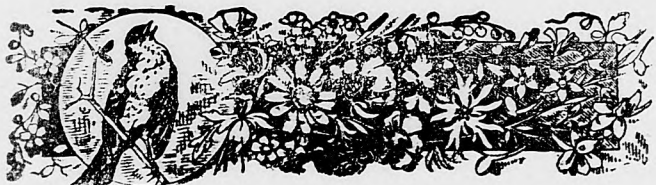
— Čo robia húsatká — pýtala sa jej matka.

— Vložila sem ich do rúry zahriať — odpovie Agneška.

Matka jedným skokom bola pri rúre, otvorila ju, ale už bolo neskoro. všetkých trinásť húsat sa už zadušilo. Zalomila rukama, lebo v tomto okamžení vyšly na zmar všetky krásne nádeje na periny.

Keď otec prišiel domov, našiel všetkých v usedavom plači. Agneška plakala najviacej, lebo pomimo ztraty milých húseniec ešte aj dostala od matky poriadny výprask,

— Nebi ju už viacej — povedal otec milosrdne. Vieš, že to urobila z nerozumu. Nemôže za to. Mienila s tým dobre. Vy ste sa všade chválili s vašimi húsatmi a to nemalo byť. Bieda biedu doháňa.

CHYRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ zakončiac letovanie, vo stredu 7. septemara s celým dvorom opustil Ischl a odcestoval do Schönbrunna.

Chýry z arcibiskupstva ostrihomského. Osvietený pán biskup dr. Medard Kohl sviatosť birmovania udeľuje: 11. septembra v obci Bozók, 12. v obci Szénavár, 13. v obci Hontnémeti, 14. v Drégelypalánku, 15. v Ipolynyéku, 17. v Ipolyságu, 18. v Kemence, 19. v obci Ipolytölgyes, 25. v obci Majthény, 26. v obci Maniga, 27. v obci Zavar, 28. v obci Alsó Korompa, 29. v obci Rózsavölgy, 1. októbra v Trnave a 2. októbra v Seredi.

Z biskupstva spišského. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 27. augusta odcestoval do Bártfa Ujfalú, kde Franc Villecz slúžil takrečenú železnú sv. omšu, pri ktorej osvietený pán biskup bol mu rukovodcom a zriedkave vysokého veku jubilanta vymenoval za radcu svätej stolice a obdaroval červeným pásom.

Chýry z biskupstva Nitrianského. Gróf Vilhelm Batthyány osvietený pán biskup nitriansky za dekanov vymenoval: Kolomana Szmda za dekana nitrianského okresu; Pavla Kmetyko, farára dražovského za dekana tohože okresu; Ignáca Wohland, farára chynoranského za dekana okresu skačanského; Jozefa Weber, farára považskobystrického za dekana tohože okresu; Štefana Szpuszta, farára hornomarikovského za dekana okresu jesenického a Antona Zatkovics, farára vysokého za dekana okresu turzovského.

Chýry zo Spíša. Náš osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy v svojom 15. obežnom liste vypísal súbeh uprázdnených r. k. učiteľských staníc. — Pri Letanovcách 73-ročný Martin Horváth hodil sa pred jachajúci vlak, ktorý ho strašne rozdlávil. — Ignác Darányi, bývalý minister orby celý mesiac september strá-

viť má v našich čarokrásnych vysokých Tatrách. — V obci Janovce zúril dňa 23. augusta strašný oheň. Zhorelo 38 domov s bočnými staviskami a s celou tohoročnou úrodou, aj 30 ošípaných, dva kone, dve teliatá aj mnoho drobisku a hotových peňazí zahynulo v ohni. Pre veľký vietor sa oheň veľmi rýchle širil. Škoda obnáša 350 tisíc korún, poistení len daktorí boli. Bieda je veľká, niektorým len to ostalo, čo na sebe mali. Oheň zapríčinily deti. Ľudia milí, dávajte pozor na deti a dajte že sa už raz assekurovať, aby ste sa na prípad nešťastia nestali ubohými zobrákmi. — V Maldure 11-ročný Jakub Zwick dňa 19. augusta v tamojšej pile z nepozornosti utrpel fažké rany, že o niekoľko hodín zomrel. — V Starom Šmeksi bolo do 21. augusta 3949 kúpeľných hostí a v Tátraszéplaku do 19. aug. 1855 -- V Popráde zhorely dňa 25. aug. v noci tri plné stodoly. Podpalačov, ktorí to z pomsty urobili, v osobe dvoch kočišov Jozefa Mlinarčika a Jána Gajana už chytili a zatkli. — Vo Veľkej zase dňa 27. augusta v noci zhorely tiež tri stodoly. — V lubovenských kúpeľach bolo toho leta 1500 hostí. — V Lackovej zhorely dňa 18. augusta dva domy s pobočnými staviskami. — 31. augusta, 1. a 2. septembra padal u nás bárs veľký dážď, ktorý veľmi zastavil žatvu, ktorá na niektorých krajoch práve vtedy bola v prúde.

Pozvanie. Budapeštiansky Katolícky Delnický Kruh usporiada dňa 18. septembra (v nedeľu) r. 1910. v zahrade u p. Böhma VIII., Práter-u. č. 26. (na rohu Futóulice) vinobrannú tanečnú zábavu, na ktorú všetkých známych a priateľov úctive povolávame. Poriadok: 1. oberanie hrozna. 2. Hroznová koruna. 3. Hra na kolky. 4. Tombola. 5. Svetová pošta. 6. Civilné manželstvo. Spevy. Tanečná zábava pri chýrnej hudbe, ktorá nám bude slúžiť k obveseleniu ducha. Vstupné: v predprodaji 80. hal., pri pokladnici 1 kor. Začiatok presne o 4. hodine popoludní. Čistý výnos venuje sa sirotám odumretých členov Kruhu. Vstupenky dostať: V miestnosti Kruhu (VIII., Kisstáció-u. 1.), u gazdu Jána Krajčí a aj u pánov výborníkov. Prosíme et. mládež, ktorí by sa chceli za hájnikov obliecť, nech sa prihlásia v Kruhu. Prosíme všetkých bratov a sestry slovenské, aby svojich známych a priateľov dovedli na túto našu vinobrannú zábavu, kde sa iste dobre a po svojsky zabavia. Správa Kruhu.

Vichre na všetky strany. Dňa 31. augusta a 1. septembra na viacerých stranách krajiny, zvlášte na Dolniakoch, boly obrovské vichrice, ktoré stromy od koreňa vytrhaly a narobily hroznú škodu. Tak v Szabadke 31. augusta v noci zúril obrovský víchor, ktorý postříhal strechy domov a rozválal veľa stohov slamy a sena. Elektrické osvetlenie vyhaslo. Potom bol lejak, tak že pivnice mesta naplnily sa vodou. V blízkej obci Topolya víchor odniesol strechu synagogy a obecného domu. Hrom podpálil taňu gazdu Jána Tóta a mlátiaci stroj Matúša Morvu a na poli viac kráv a koní zabil. V Segedíne víchor 31. augusta večer porúchal telefonové a telegrafové vodítka, tak že za viac hodín nebolo

možno ani telegrafovať ani telefonovať. Vlaky z Buda-
pešti o viac hodín neskôršie prišli. Robotník Michal
Mezei pred búrkou ušiel do jednej budy, ktorú víchor
svalil. Mezeiho srútená búda zabila. Víchor vyvalil aj
viac pouličných lúčok. V Keckeméte víchor vo vino-
hradoch a v ovocných sadoch narobil veľa škody. Veľké
víchrice boli aj v Zadunajsku.

Kynoženie myši. Predstavenstvo veľkej obce Turč.
Sv. Martina požiadalo podžupana stolice turčianskej,
aby vzhľadom na veľké rozmnoženie sa poľných myši,
nariadil povinovaté kynoženie týchže. Podžupan už aj
porobil poriadky, aby si obce potrebné tráviace látky
nadobudly a aby všetko možné urobili, že by ozimným
siatiam zkazou hroziace myši akýmkoľvek spôsobom
vykynožily.

Preložený jarmok Minister obchodu dovolil, aby
v meste Trenčine na 11. a 12. októbra preložený kra-
jinský jarmok toho roku výnimočne 10. a 11. októbra
bol vydržiavaný.

Nešťastie v kameňolome. Z Veľkých Topolčian
pišu, že v obci Felősozor na hlavu robotníka Jána Ko-
šťála v bani na kameň padla jedna veľká skala, ktorá
nešťastníka zabila.

Obet zkaženého mäsa. Z Čace pišu, že v obci
Černe vdove po Jozefovi Greschalovi vyhynula jedna
krava, ktorej mäso vrchnostenským povolením bolo
zpeňazené. Jozef Vorek si z mäsa tiež kúpil kúsok,
ktorý aj zjedol, ale nanáhle tak zle ostal od neho, že
na druhý deň zomrel.

Obesil sa v trestnici. Strážnik illavskej trestnice
Pavel Klinček spozoroval, že jeho spolustrážnik Jozef
Vidéky stojí pri obloku jednej celly; oslovil ho, pone-
vác ale žiadnej odpovede nedostal, teda išiel ďalej. O
niekoľko hodín neskôršie Klinček zase spozoroval, že
Vidéky ešte vždy stojí pri obloku a ponač mu toto
už bolo podozrivé, otvoril dvere celly a vtedy videl,
že sa Jozef Vidéky obesil. Príčina samovraždy není
známa.

HOSPODÁRSTVO.

Jchrana ovocných stromov.

Môj pán kmotor mal jednu hrušku, ktorú od zlosti
už-úž chce vyťaf, lebo mu každú jar kvitla a ovocia
predsa nikdy nebolo na nej.

O tomto sa aj mne ponosoval, na čo som mu ja
povedal, aby mal trochu trpezlivosti, že sa ja chcem
o tom presvedčiť, čo môže byť príčinou toho podiv-
ného úkazu. Šiel som teda s kmotrom do jeho zahrady,
poobzeral som si tú hrušku a vidiac jej slabé ratolesti
a sotva vyvinuté listy. hneď som bol na čistom s

príčinou neúrodnosti hrušky. Hruška tá bola slabá a
preto nerodila. A liek proti slabosti je hnojenie, aby
strom dostal potrebnej záživnosti.

Ako sme teda hruške pomohli? Pod odkvapom
koruny hrušky sme vykopali jamy, do ktorých sme ne-
koľkokrát naliali preriedený trus od liehvy, v jaseňi sme
ale okolo odkvapu koruny hrušky vykopali jarok, ktorý
sme naplnili vyzretým maštalným trusom, na jar sme
korunu zrezali, aby sme hrušku prinútili k vyhánaniu
nových konárkov. Ponač strom prišiel ku sile, potom
už zo svojich kvetov bol vstave plodif aj ovocie a od
tedy vždy hojne rodí.

Aj to sa stáva, že zo stromu opadajú listy pre
pomerne veľkú bujnosť stromu, keď totižto silné prúde-
nie sa šfavy stromu kvietky z halúzok posráža. Takýto
strom neslobodno hnojiť a korunu mu vôbec nikdy,
alebo len v malej miere treba obrezávať a aj toto treba
robiť až bezprostredne pred pučením.

Aj suchota alebo prílišná mokrosť pôdy býva prí-
činou toho, že sa z kveta stromu ovocí nezaviaže.
Proti suchote častým polievaním, proti prílišnej mokrote
ale rúrkovaním alebo vykopáním voľu odvádžajúcich
jarečkov môžeme spomáhať.

Inokedy sa z kvetov zase preto nevyvinie ovocie,
lebo ich vnútro voláky hmyz sožral. Proti tejto biede
strom takmer nemožno ochrániť, len to je šťastie, že
sa foto len veľmi zriedka stáva.

Keď stromy kvitnú a ak je veľmi daždivé počasie,
máme stromy častejšie z ľahka postriasaf, aby kvietky
od prílišnej vlhkosti nepohnily. Takéto pootriasanie kvit-
núcich ovocných stromov je aj v peknom počasí
osožné, lebo sa ním prášky jednotlivých kvietkov
smiešajú, čo úrodnosť stromu nie v malej miere na-
pomáha.

Ako si zaopatriť zrno k siatbe?

«Aké kto seje, také bude zať.» Že je toto príslovie
pravdivé, o tom sotva kto pochybuje. Každý sa teší,
keď mu zbožie dobre sype, tu má odmenu za celo-
ročnú prácu. Už počas mlatby treba sa starať o zrno
na siatie, lebo ono je základom novej úrody. Zrno,
ktoré sa má na siatie upotrebiť, treba už pri viati od
ostatného zrna oddeliť. Ako známe, čím ľahšie je zrno,
tým ďalej odskočí pri viati, čím je ľahšie, tým bližšie
ku plevám padá z lopaty. Predky zrna treba vždy
osobitne sobraf a k sejbe odložiť.

Pri mlátení na stroji, zrno sa viac urazí, ako keď
sa mláti cepami a preto, čo sme aj priatelía toho, aby
každý gazda, ktorý len môže, svoje obilie na stroji
mlátil, predsa radíme, aby tá časť, ktorá má byť ur-
čená na siatbu, nebola na mlátiacom stroji vymlátená.
V Nemecku a Švédsku je v obyčaji, že tam hneď pri
sväzačke sa starajú o zrno na siatbu. Pred sväzačkou
sa pajta dobre očistí a keď snop majú do plevinea
alebo do stohu složiť, uderia ho s krutkom (viazacím
kolkom). Toto uderenie má tú výhodu, že zrno sa ne-
urazí a obyčajne to najkrajšie zrno vypadne z klasov.

kov. Žandári stopujú takýchto a postavia ich pred súd. A hľa, tým zbojníkom, ktorí v Prievidzi hlasy kradli nestalo sa nič, ba čo viac, kradli ešte aj pred očima žandárov.

Veru je to čudná spravodlivosť. Keď teda kradnúť smie volebný predseda pod dozorom žandárov, keď Lojzo Rudnay ukradnutý mandát u seba držať môže, tak neviem čo si mám myslieť o zlodějoch a o zbojníkoch. Hja, keď chceš volebných zbojníkov stopovať, zadaj petíciu, ale ani vtedy nie si istý, či ti neujdú. Taká je u nás spravodlivosť.

S úplnou úctou

Pravdomlúv.

*

Zo Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokocentný Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

S veľkou radosťou oznamujem, že jeho excellencia náš osvietený pán biskup dr. Alexdnder Párvy znovu ukázal, že horí za katolícku školu a s tým za katolícku výchovu. Dal totiž v kapituli v susedstve semenišťa novú, krajinskému zákonu celkom sodpovednú peknú preparandiu vystaviť. Aj o to sa stará, aby to učiteľské semenišťe bolo úplné, to jest štyritriedové. Toko roku otvorené sú tri triedy, totižto prvá, druhá a tretia a o dva roky otvorené budú už všetky štyri triedy.

Hľa, nový dokaz, že katolícki biskupi aj dnes k dobrým a užitočným cieľom obracajú svoje biskupské dôchodky. Kto sa bude starať o katolícku ustanovizne, o katolícku výchovu, keby do života vstúpila takzvaná sekularizácia t. j. keby zhabali cirkevné majetky, ako to žiadajú nepriateli cirkvi?

S kresťanským pozdravom

Verný katolíik.

Oknom vyhadzuje peniaze, ktoré každý darmo platí za perie a hotové postele, kto sa neobrátí k pravému prameňu. — Zvlášte pri kupovaní peria na postel máme byť veľmi obozretní a obrátiť sa len na najprvšieho rangu vývozný dom tohoto druhu. Ako taký odporúčame najlepšieho chýru obchod S. Benisch, v Deschenitz č. 826. Čechy, ktorý prisne čestnou a lacnou obsluhou, k úplnému uspokojeniu každého odberateľa všetko možné vynakladá.

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. List sa bohužiaľ opozdil. Budúce všetko príde.

F. K. A. L. Ďakujeme a uverejníme budúce.

B. H. V. Utvorte si už raz Katolícku ľudovú Jednotu. Dostanete mesačne sošity, pekného poučného čítania, rozmanitého obsahu kalendár a v akýchkoľvek právnych záležitostiach poslúžia vám zdarma dobrou radou.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Do Pruska: na celý rok 6 korún.

Administrácia Krešťana.

Oznamuje sa, že knižku «Nábožné vzdychy ku sv. Jozefovi» ešte vždy dostať za 2 koruny u dra Jozefa Janda v Nyitrapereszlén.

Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan»-a!

Lacné perie a páperie!

1 kg. šedého driapaného peria K 2.—, polobiele K 2.80, biele K 4.—, prima páperie K 6.—, najmenejšie K 8.—, páperie šedé K 6.—, biele K 10.—, prsné K 12.—, od 5 kg. počnúc franko.

Hotové postele

2 hustého červeného, modrého, žltého alebo bieleho nankingu. 1 perina veľkosť 180/116 cm. s 2 vankúšmi veľkosti 80/18 cm. dostatočne naplnené s novým šedým trvácim perím K 16.—, polopáperím K 20.—, páperím K 24.—. Perina samotná K 12.—, 14.—, 16.—, vankúše K 3.—, 3.50, 4.—. Periny 180/40 cm. veľké K 15.—, 18.—, 20.—. Vankúše 90/70 alebo 80/80 cm. veľké K 4.50, 5.—, 5.50. Spodné periny z grádlu 180/116 cm. K 18.—, 15.— zasiela — na dobierku, obal zdarma, od 10 korún vyše franko.

MAX BERGER, DEŠENICE č. 1123. (Čechy).
Cenník matracov, pr kryvadiel a ostatného postelného tovaru zdarma a franko. Nehodiace sa zamením alebo peniaze vrátim.

Ochranca zdravia je v každej domácnosti nevyhnutne potrebný pôvodný

Slanovinový lieh sily

K dostaniu je všade vo fľaškách po 40 hal. 1 a 2 korunách. Prijat' treba len povodný slanovinový lieh sily.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé dobre drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. páperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie páperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 120 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 16 K; polpáperie 20 K; páperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 13 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70. Spodné periny z pevného vrážkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývoz s postovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.
S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy).

